

24.01.2014
Eki Karlsson

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Hallituksen esitys kalastuslaiksi, luonnos

KALASTUSLAIN KOKONAISUUDISTUKSESTA

Suomen Latu ry on tutustunut luonnokseen kalastuslain kokonaisuudistuksesta. Haluamme muistuttaa vapaa-ajan kalastuksen merkityksestä ulkoilun, liikunnan ja hyvinvoinnin lähteenä. Lainsäädännöllä voidaan vaikuttaa terveyttä edistävän ulkoilun määrään poistamalla koettuja esteitä.

Mikäli kalastuslaki uudistuu esitetyssä muodossa, se yksinkertaistaa lupakäytäntöjä, joka on hyvä asia. Suomen Latu esittää kalastuslain uudistukseen kuitenkin muutoksia, joilla voidaan lisätä vapaa-ajankalastuksen harrastamista, kalastajien oikeusturvaa ja harrastuksen hyvinvointivaikutuksia.

KALASTUSLAIN TAVOITTEENA TULISI OLLA MYÖS HYVINVOINNIN LISÄÄMINEN

Kalastuslain tulisi esitettyä paremmin tunnistaa ja edistää vapaa-ajan kalastusta, koska kalastusharrastus lisää väestön liikkumista ja hyvinvointia.

Vapaa-ajan kalastus on merkittävä ulkoilun ja luonnossa liikkumisen motivaatiotekijä ja se kuuluu terveyttä edistävään liikuntaan. Onkimisen, pilkkimisen ja yhdellä vieheellä kalastamisen vaikutukset kalakantoihin ovat vähäiset.

24.01.2014
Eki Karlsson

Valtioneuvoston periaatepäätös liikunnan edistämisen linjoista (2008) korostaa väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämistä elämänkaaren eri vaiheissa yli hallinnon rajojen. Ulkoilumuodoista kalastuksella on erittäin liikuttava ja samalla myös sosiaalista ja henkistä hyvinvointia parantava vaikutus 1,5 miljoonaan kalastajaan.

OKM:n terveystuuli-strategiassa ja visiossa (2012) korostetaan mm. sitä että eri hallinnonaloilla ja organisaatioissa luodaan mahdollisuudet fyysisesti aktiiviseen elämään ja että yksilöt tarttuvat parantuneisiin mahdollisuuksiin lisätä jokapäiväistä liikettään. Kalastuslailla voidaan edistää niin sekä ministeriön että kansan tahtoa pitää huolta omasta terveydestään.

Jyrki Kataisen tulevaisuusselonteossa (2013) esitetään, että *”erityinen tulevaisuuden huoli on liikkumaton elämäntapa, joka heikentää työelämän tuottavuutta, kilpailukykyä ja on voimakkaasti yhteydessä väestöryhmien välisiin terveys- ja hyvinvointieroihin sekä syrjäytymiskehitykseen. Liikunnan edistäminen on integroitava osaksi yhteiskunnallista terveys- ja hyvinvointipolitiikkaa.”*

Vapaa-ajan kalastus on tasa-arvoista, matalan kynnyksen ulkoilua, johon on helppo ryhtyä ja jonka harrastamiseen ei tarvita välttämättä kalliita välineitä. Vesistöt ovat Suomessa lähes kaikkien helposti saavutettavissa ja vesilaki ja vesiliikennelaki mahdollistavat laajasti vesillä oleskelun ja liikkumisen.

Matalan kynnyksen vapaa-ajan kalastus tunnustetaan tärkeäksi myös kalastuslain kokonaisuudistuksen tavoitteissa. Esityksen Sivulla 17 todetaan, että *”Lain tavoitteena on laajentaa yleiskalastusoikeuksia kestäväällä tavalla ja kehittää vapaa-ajan kalastusta laajojen kansalaispiirien harrastuksena.”*

24.01.2014
Eki Karlsson

ONGINTA, PILKKIMINEN JA VIEHEKALASTUS YHDELLÄ VAVALLA TULISI OLLA MAKSUTONTA

Lakiesityksessä todetaan, että *”Vapaa-ajankalastajien määrä on laskenut noin 2 miljoonasta noin 1,5 miljoonaan 2000-luvulla”* (s. 7) ja toisaalta että *”kalastuslain tavoitteena voidaan pitää myös kalastusharrastuksen edistämistä”* (s. 4).

Metsäntutkimuslaitoksen LVVI2-tutkimuksen mukaan kalastajien määrä ei kuitenkaan ole laskenut esitetyllä tavalla. Huomionarvoista sen sijaan on, että vapaa-ajan kalastus on erityisen tärkeä ulkoilumuoto yli 65-vuotiaille.

Suomen Ladun näkökulmasta kalastuslain tärkeänä tavoitteena tulisi olla kalastusharrastuksen edistäminen kaiken ikäisten kansalaisten keskuudessa. Erityisen tärkeää on myös ikääntyvän väestön pitäminen liikkeellä.

Vapaa-ajankalastuksen harrastamisen lisääntymiseen voidaan vaikuttaa lainsäädännöllä tehokkaimmin yksinkertaistamalla lupajärjestelmää ja poistamalla lainsäädännöstä koettuja vapaa-ajankalastuksen esteitä.

Lausunnolla olevassa esityksessä ehdotetaan kuitenkin päinvastaisia toimenpiteitä, mm. kalastuksenhoitomaksun laajentamista koskemaan myös eläkeikäisiä, vaikka sen ennakoidaan vähentävän ikääntyneiden vapaa-ajankalastusta (s. 22): *”(...) maksun suuruus voi vaikuttaa jonkin verran ikääntyneiden kalastajien kalastusharrastuksen määrän vähenemiseen.”*

Vapaa-ajan kalastuksen lisäämiseksi ja tavoitteisiin pääsemiseksi Suomen Latu esittää lakiesitystä muutettavaksi siten, että onkiminen, pilkkiminen ja yhdellä vavalla viehekalastus olisivat maksuttomia harrastajan iästä ja kalastuspaikasta riippumatta (kalastuksen rajoitusalueet huomioiden) kaikille.

24.01.2014
Eki Karlsson

Yhden vavan viehekalastus tulisi olla samanlainen jokamiehenoikeus kuin mato-onginnan tai pilkinnän koska

- 1) Yhdellä vieheellä kalastettaessa saaliit ovat pieniä.
- 2) Yhden vavan viehekalastus ja mato-onginta ovat käytännössä ajallisesti toisiaan poissulkevia ja kokonaissaaliin määrässä ei tapahdu merkittävää muutosta.
- 3) Viehekalastus lisää harrastajien liikunnallista aktiivisuutta ja täten kansalaisten hyvinvointia.
- 4) Ongella, pilkillä tai yhdellä vavalla virvelöiviltä vapaa-ajan kalastajilta ei tule periä maksuja, joilla edistetään välillisesti tai välittömästi muunlaista, pyytävämpää kalastusta.

KALASTUSOPPAAT JA KALASTUSTAPAHTUMAT

Lakiesityksessä ja sen perusteluteksteissä käytetään useita eri nimikkeitä kalastukseen liittyvistä toimijoista. Sivulla 7 kerrotaan, *”että perinteisten kalatalous- ja matkailuyrittäjien rinnalle on syntynyt kokonaan uusi ammattikunta, kalastusoppaat, jotka tekevät yhteistyötä maaseudun majoitus- ja matkailuyrittäjien kanssa. Kalastusmatkailuyrittäjät tarjoavat asiakkailleen monenlaisia (...).”*

Epäselvyyksien välttämiseksi käytetty termistö olisi hyvä täsmentää ja yhdenmukaistaa.

Lakiesityksessä todetaan (7§), että *”onginta, pilkintä ja viehekalastuskilpailuja ja muita vastaavia järjestettyjä tapahtumia varten on saatava kalastusoikeuden haltijan lupa.”*

Tämä kohta on syytä määritellä tarkemmin. Mikä on kilpailu ja mikä on sitä vastaava järjestetty tapahtuma? Esitetty muotoilu ei takaa kalastajien oikeusturvaa ja saattaa johtaa mm. alueellisesti erilaisiin tulkintoihin. Onko perheen tai suvun järjestämä rantaongintakilpailu lain tarkoittama, lupaa vaativa järjestetty kilpailu? Entä jos samat

24.01.2014
Eki Karlsson

ihmiset onkivat samassa rannassa samaan aikaan ilman järjestettyä kilpailua? Miten kalastuksen valvojalle tulee osoittaa tai todistaa tapahtuman luonne? Mitä jos sama määrä ihmisiä onkii kilpaa rajatun joukon kutsukilpailussa tai kaikille avoimessa kilpailussa? Tapahtuman luonteella (kilpailu tai pelkkä vapaa-ajan vietto) tai siihen osallistuvien taustalla ei ole merkitystä tapahtuman ympäristövaikutuksiin tai kalakantoihin. Luvanvaraisuudella haettaneen kuitenkin vesienomistajan mahdollisuutta vaikuttaa kilpailuun. Jos kyseessä on yleiskalastusoikeudella tapahtuva kilpailu, jolla ei ole vähäistä suurempaa merkitystä vesistöön tai kalakantaan, tapahtumalta ei tulisi edellyttää lainkaan lupaa.

Maa-alueilla esimerkiksi patikointiretken voi järjestää vapaasti jokamiehenoikeudella riippumatta siitä, onko ryhmä liikkeellä aatteellisen yhdistyksen, nuorisjärjestön vai avoimen kutsun perusteella. Toimintaa ja ryhmän kokoa rajoittaa se, että vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä ei saa aiheuttaa. Toiminnan tarkoituksella (esimerkiksi kilpailu, harrastus, virkistyspäivä) ei ole merkitystä luvanvaraisuuteen.

Onkiminen ja pilkkiminen kuuluvat jokamiehenoikeuteen ja ihmisten kokoontumista myös luontoympäristössä säädellään kokoontumislakilla. Luvanvaraisen kalastustapahtuman järjestämisen säätelyssä tulisi huomioida paremmin kokoontumislaki ja sen sisältö. Vesialueen omistajan lupa kalastuskilpailuissa voitaisiin edellyttää esimerkiksi samoin perustein kuin kokoontumislaisakin.

KALASTUSOPASTOIMINTA

Kalastuslain 18 §:ssä säädetään kalastusopastoiminnasta. Suomen Latu pitää tärkeänä, että ihmisillä on mahdollisuus päästä retkelle maa- ja vesialueille joko opastetusti tai itsenäisesti. Maa-alueilla jokamiehenoikeuden käyttöä rajoittaa vahvimmin rikoslaki. Toisen

24.01.2014
Eki Karlsson

maankäytölle ja omaisuudelle ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä. Se, että vesillä tai maalla tapahtuvalla retkellä on opas mukana, auttaa toimimaan jokamiehenoikeuden rajoitusten mukaisesti.

Kalastuslakiesityksessä säädetään kalastusopastoinnasta, mutta sen perustelut ovat puutteelliset. Jos joku vie mökkivieraansa ongelle, onko hän kalastuslain tarkoittama kalastusopas? Jos ryhmä melojia onkii viikon mittaisen retkensä aikana taukopaikoilla, onko ryhmän vetäjä myös kalastusopas? Mihin perustuu se, että kalastusoppaan suurimmaksi ryhmäkooksi on määritetty 6 henkilöä? Luku pitäisi pystyä perustelemaan esimerkiksi turvallisuus- tai ympäristövaikutusnäkökulmasta.

Miksi kalastusoppaan tulee maksaa kalastuksenhoitomaksu, jos hän ei edes kalasta tai kalastaa yleiskalastusoikeudella? Vastaava tilanne maa-alueilla on, että ryhmä saa liikkua jokamiehenoikeudella, mutta maankäytölle ja maanomistukselle ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä.

Jos ja kun onginta ja pilkintä kuuluvat jokamiehenoikeuden tyyppiseen yleiskalastusoikeuteen, näillä tavoilla kalastuksen tulisi olla mahdollista ja maksutonta kaikille oppaasta riippumatta.

Mikäli kalastusopastoinnasta on niin laajamittaista, että sillä voi olla merkitystä kalakantoihin, asia kuuluisi viranomaisen (ELY-keskusten) päätettäväksi ja ohjattavaksi. Tällöin on erityisen tärkeää vesialueiden tasa-arvoinen lupamenettely.

SUOMEN LATU

Eki Karlsson, toiminnanjohtaja, puh. 044 328 3286
Anne Rautiainen, asiantuntija, puh. 050 545 6539